Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Факультет економіки та управління

Кафедра міжнародної економіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи
_____ Жильцов О.Б.
«____» _____ 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Урбаністика

для студентів

спеціальності	051 “Економіка”
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	051.00.01“Економіка міста. Урбаністика”

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307966
Програма № 0255/26
Начальник відділу моніторингу якості освіти
(підпис) (прізвище, ініціали)
«31» серпня 2026 р.

Київ – 2026

Розробник:
Швець Павло Анатолійович, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Викладачі:
Швець Павло Анатолійович, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки
Протокол від 28.08.2026 р. № 19

Завідувач кафедри В.В. ЛОЙКО

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми) Економіка міста. Урбаністика.
28.08.2026 р.
Керівник освітньої програми Ю.М. ЖУКОВА

Робочу програму перевірено
31.08.2026 р.
Заступник директора/декана О.О. КАЗАК

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____»____ 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____»____ 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____»____ 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «____»____ 20___ р., протокол № ___
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 кредити / 120 годин	
Курс	3	
Семестр	5	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	56	
Модульний контроль	8	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	26	
Форма семестрового контролю	екзамен	

Мета дисципліни засвоєння теоретичних знань з теорії і практики урбанізаційних процесів у світі й в країні в умовах євроінтеграції, формування умінь і практичних навичок управління сучасним містом.

Завдання навчальної дисципліни:

– сформувати у студентів розуміння основних понять і термінів з урбаністики;

– засвоїти методи, прийоми та показники оцінювання ефективності соціально-економічного розвитку міста;

– набути вмінь творчого пошуку напрямів і джерел розвитку міст з урахуванням специфіки міського господарства;

– сформувати здатність самостійно мислити, аналізувати та використовувати на практиці отримані знання.

3.Результати навчання за дисципліною.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

– категоріальний апарат урбанізаційних процесів;

– економічну сутність управління містом, її місце і роль в соціально-економічному розвитку країни та її регіонів;

– організаційні засади розвитку й управління містом;

– методи, прийоми й показники оцінювання ефективності розвитку міст;

– об'єктивно існуючі причинно-наслідкові зв'язки між ресурсним забезпеченням розвитку муніципальної економіки та місцевих органів влади;

вміти:

– застосувати отримані знання в практичній діяльності роботи економіста;

– застосувати отримані знання для проведення аналітичних розрахунків щодо ефективності управлінських рішень;

– застосувати отримані знання під час своєї майбутньої професійної діяльності.

Відповідність ОДФ.21 «Урбаністика» компетентностям ОПП «Економіка міста. Урбаністика»:

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами
СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.
СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин
СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів
СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію
СКУ15. Здатність обґрунтовувати економічні рішення і критерії оцінювання ефективності проєктів муніципального значення
СКУ16. Здатність аналізувати господарський механізм економіки міста, приймати рішення, які підвищують ефективність його функціонування з урахуванням євроінтеграційного напряму розвитку української економіки

Програмні результати навчання.

РН5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).
РН9. Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.
РН11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.
РН18. Використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.
РНУ25. Застосовувати економічні методи аналізу стану галузей і суб'єктів муніципальної економіки.

РНУ26. Демонструвати навички розробки та обґрунтування традиційних та інноваційних напрямів стратегічного розвитку міста.
РНУ27. Використовувати методи оцінки ефективності функціонування складових інфраструктури міста.
РНУ28. Вміти здійснювати техніко-економічне обґрунтування впровадження інноваційних та інвестиційних проєктів, а також розробки стартап-проєктів, орієнтованих на підвищення ефективності функціонування муніципальної економіки.

4. Структура навчальної дисципліни
Тематичний план для <u>денної</u> форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Модульні	
Змістовий модуль 1. Світовий феномен урбанізації							
Тема 1. Теоретичні аспекти досліджень урбанізаційних процесів	**3**	**2**	-	-	-	-	**1**
Тема 2. Місто як об'єкт дослідження урбаністики	**4**	**2**	-	-	-	-	**2**
Тема 3. Масштаби і тенденції урбанізації в сучасному світі	**8**	**2**	-	**4**	-	-	**2**
Тема 4. Особливості урбанізації в Україні	**8**	**2**	-	**4**	-	-	**2**
Модульний контроль №1	**2**	-	-	-	-	**2**	-
Разом	**25**	**8**	**-**	**8-**	**-**	**2**	**7**
Змістовий модуль 2. Місто як соціально-економічна система							
Тема 5. Системний аналіз міста й урбанізованих систем	**6**	**2**	-	**2**	-	-	**2**
Тема 6. Найкрупніші форми міського розселення	**6**	**2**	-	**2**	-	-	**2**
Тема 7. Конкурентоспроможність міста як фактор розвитку	**6**	**2**	-	**2**	-	-	**2**
Модульний контроль №2	**2**	-	-	-	-	**2**	-
Разом	**20**	**6**	**-**	**6**	**-**	**2**	**6**
Змістовий модуль 3. Геоінформаційні системи в урбаністиці й просторовому плануванні							
Тема 8. Планування соціально-економічним та просторовим розвитком міст в Україні	**5**	**2**	-	**2**	-	-	**1**
Тема 9. Поняття ГІС. Функції та структура сучасних ГІС	**6**	**2**	-	**2**	-	-	**2**
Тема 10. Методика геоінформаційного просторового аналізу міста	**6**	**2**	-	**2**	-	-	**2**
Модульний контроль №3	**2**	-	-	-	-	**2**	-
Разом	**19**	**6**	**-**	**6**	**-**	**2**	**5**
Змістовний модуль 4. Урбанізаційні процеси в місті Київ: реалії та перспективи							
Тема 11. Функціонально-просторові зміни столиці України	**6**	**2**	-	**2**	-	-	**2**
Тема 12. Тенденції соціально-економічного розвитку	**6**	**2**	-	**2**	-	-	**2**
Тема 13. Фінансово-бюджетне забезпечення розвитку	**6**	**2**	-	**2**	-	-	**2**
Тема 14. Рівень життя населення, цифрова трансформація та перспективи розвитку міста	**6**	**2**	-	**2**	-	-	**2**
Модульний контроль №4	**2**	-	-	-	-	2	-
Разом	**26**	**8**	**-**	**8**	**-**	**2**	**8**
Семестровий контроль	**30**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Усього	**120**	**28**	**-**	**28-**	**-**	**8**	**26**

Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Світовий феномен урбанізації

Тема 1. Теоретичні аспекти досліджень урбанізаційних процесів

Визначення і сутність процесу урбанізації. Характерні ознаки сучасної урбанізації. Особливості просторової еволюції урбанізації. Поняття "урбаністична структура", "територіально-урбаністична структура". Субурбанізація, рурбанізація, деурбанізація. Руралізація міст. Визначальні риси міського способу життя. Глобальність урбанізаційних процесів. Фази урбанізації. Характеристика стадій урбанізації. Показники урбанізації та урбанізованості території. Поняття урбанізованого розселення.

Тема 2. Місто як об'єкт дослідження урбаністики

Місто як інтегральний об'єкт дослідження урбаністики. Дефініції міста. Функції міст. Критерії виділення міст. Властивості й фактори формування міст. Ознаки, за якими здійснюються схеми класифікації й типології міст. Класифікація міст за людністю. Комплексна класифікація монофункціональних міст.

Тема 3. Масштаби і тенденції урбанізації в сучасному світі

Особливості світових урбанізаційних процесів на сучасному етапі розвитку суспільства. Кількісні зміни міського і сільського населення у світовому розрізі та за регіонами. Тенденції розвитку міст у розвинутих країнах і країнах, що розвиваються, регіонально-диференційований розвиток урбанізаційних процесів. Макрополізація світу. Формування агломераційних і надагломераційних утворень. Перспективи урбанізації.

Тема 4. Особливості урбанізації в Україні

Передумови сучасних процесів розвитку міст в Україні. Етап зародження і становлення міст. Індустріальний період розвитку міст. Період незалежної України. Чинники гальмування процесу субурбанізації в Україні. Особливості сучасних урбанізаційних процесів в Україні. Урбанізаційна структура України. Міські агломерації. Проблеми урбанізації в Україні. Пріоритетні заходи для покращення ситуації.

Змістовний модуль 2. Місто як система. Місто в системі міст

Тема 5. Системний аналіз міста й урбанізованих систем

Застосування системного аналізу в урбаністиці. Поняття урбанізованої системи. Властивості й принципи конструювання урбанізованих систем. Ознаки міста як системи. Підсистеми міста. Соціально-економічний паспорт міста.

Тема 6. Найкрупніші форми міського розселення

Просторовий і функціональний феномен агломерації. Просторова структура і шляхи формування агломерацій. Властивості агломерацій. Етапи розвитку великих міських агломерацій. Критерії виділення меж агломерацій. Управління агломераціями. Переваги і недоліки агломерацій. Урбанізований район, зона. Формування мегалополісів у світі.

Тема 7. Конкурентоспроможність міста як фактор розвитку

Конкурентоспроможність міста: поняття і основні передумови виникнення. Індикатори конкурентоспроможності. Класифікації факторів конкурентоспроможності. Маркетинг і брендинг міста. Оцінювання конкурентоспроможності міста. Рейтинг конкурентоспроможності міст світу.

Цифрова інфраструктура як фактор конкурентоспроможності. Роль цифрових технологій, даних та інновацій у формуванні конкурентних переваг міста.

Змістовний модуль 3. Геоінформаційні системи в урбаністиці й просторовому плануванні

Тема 8. Планування соціально-економічного та просторового розвитку міст в Україні

Теоретичні аспекти планування розвитку міст. Сучасні завдання планування соціально-економічного розвитку міста. Складники системи планування соціально-економічного і просторового розвитку міста. Особливості просторового планування в Україні. Стратегічне, середньо- і короткострокове планування. Проблеми системи планування розвитку міст в Україні.

Цифрові інструменти стратегічного та просторового планування розвитку міст. Використання цифрових даних, геоінформаційних систем та інформаційно-аналітичних платформ у прийнятті містобудівних та управлінських рішень.

Тема 9. Поняття ГІС. Функції та структура сучасних ГІС

Поняття геоінформаційних систем (ГІС) та їх роль у сучасній урбаністиці та просторовому плануванні. Передумови виникнення та етапи розвитку ГІС-технологій. Основні компоненти ГІС: апаратне забезпечення, програмне забезпечення, дані, виконавці та методи. Функціональні можливості сучасних ГІС (збір, збереження, інтеграція, аналіз, візуалізація та розповсюдження просторових даних). Моделі подання просторових даних: векторна (точкові, лінійні, полігональні об'єкти) та растрова (пікселі, ґрати). Поняття атрибутивних даних та зв'язок між просторовою і атрибутивною інформацією. Огляд провідного ПЗ для урбаністичних досліджень (ArcGIS, QGIS, MapInfo тощо).

Відкриті міські дані та цифрові інформаційні ресурси. Геопортали міст. Використання відкритих даних у дослідженні соціально-економічних процесів міста.

Тема 10. Методика геоінформаційного просторового аналізу міста

Застосування цифрових моделей рельєфу та 3D-моделювання для оцінки економічної вартості земельних ділянок, видового потенціалу та щільності забудови. Геокодування та просторова прив'язка соціально-економічних даних: демографічні показники, рівень доходів, купівельна спроможність населення, обсяги продажів та податкові надходження. Економічне зонування та оцінка функціонально-просторової структури міста засобами ГІС (визначення орендних ставок, вартості землі, оптимізація розміщення об'єктів інфраструктури).

Цифрове моделювання міського середовища. Використання Big Data та сучасних аналітичних інструментів для моніторингу й прогнозування розвитку міських територій. ГІС як система підтримки прийняття рішень в економіці міста (оптимізація інвестиційних проектів, оцінка фінансових та екологічних ризиків, обґрунтування муніципальних бюджетних видатків і тарифної політики).

Змістовний модуль 4. Урбанізаційні процеси в місті Київ: реалії та перспективи

Тема 11. Тенденції соціально-економічного розвитку

Основні показники соціально-економічного розвитку міста. Динаміка соціально-економічного розвитку. Інвестиційно-інноваційні чинники зростання. Місто у міжнародних рейтингах. Стратегія розвитку міста Києва до 2027 та до 2035 року: пріоритети, цільові індикатори та інструменти реалізації.

Тема 12. Функціонально-просторові зміни столиці України

Методологічні підходи до виділення вузлових територій міста. Вузлові території Києва, їх сучасна трансформація. Вплив неолібералізму на урбаністичні процеси міста. Оптимізація міського простору: пріоритети й проблеми вирішення. Стратегічне планування соціально-просторового розвитку міста. Концепція комплексного впорядкування міського простору м. Києва.

Тема 13. Фінансово-бюджетне забезпечення розвитку

Фінансове забезпечення функцій органів місцевого самоврядування і умовах бюджетної децентралізації. Структура дохідної та видаткової частин місцевого бюджету міста. «Громадський бюджет» як інструмент активних громадян, що допомагає змінити місто на краще.

Цифровізація управління міськими фінансами. Відкриті бюджетні дані та цифрові інструменти прозорості місцевого бюджету. Цифрові інструменти громадської участі у формуванні та контролю міського бюджету.

Тема 14. Рівень життя населення, цифрова трансформація та перспективи розвитку міста

Рівень життя населення міста з урахуванням специфіки розвитку соціально-економічних процесів на сучасному етапі. Світовий досвід досліджень рівня життя. Концепція дослідження рівня життя населення України. Оцінка рівня життя населення Києва.

Концепція «Київ Smart City». Концепція Smart City. Цифрова трансформація міста та основні напрями розвитку Smart City. Цифрові міські сервіси та електронне врядування. Інтелектуальні транспортні системи. Цифрові технології у сфері житлово-комунального господарства, енергетики та міської інфраструктури. Цифрова участь громадян у розвитку міста.

Робота в Центрі компетентностей – Центр муніципальної економіки

Практичні заняття Модуля 3 проводяться в Цифровому хабі інноваційних рішень. Апробація та робота ГІС систем.

Практичне заняття з Теми 11: обґрунтування цифрового рішення для міста з оцінкою витрат і очікуваного ефекту.

Практичне заняття з Теми 13: розрахунок показників ефективності інвестиційного проєкту міського значення із залученням бюджету розвитку як джерела фінансування.

Матриця відповідності тем дисципліни результатам навчання

№	Тема	РН 5	РН 9	РН11	РН18	РНУ25	РНУ26	РНУ27	РНУ28
1	Теоретичні аспекти досліджень урбанізаційних процесів		●	○		○			
2	Місто як об’єкт дослідження урбаністики		●	○		●			
3	Масштаби і тенденції урбанізації в сучасному світі	○	●	○		●			
4	Особливості урбанізації в Україні	○	●	●	○	●			
5	Системний аналіз міста й урбанізованих систем	●	○	○		●	○	○	
6	Найкрупніші форми міського розселення	○	●	○		●	○		
7	Конкурентоспроможність міста як фактор розвитку	●	○	○		●	●	○	○
8	Планування соціально-економічного та просторового розвитку міста	●		●	●	○	●	○	
9	Поняття ГІС. Функції та структура сучасних ГІС	○				○		○	

№	Тема	РН 5	РН 9	РН1 1	РН1 8	РНУ2 5	РНУ2 6	РНУ2 7	РНУ2 8
10	Методика геоінформаційного просторового аналізу міста	●				●	○	●	
11	Тенденції соціально-економічного розвитку	●	●	●		●	●	○	
12	Функціонально-просторові зміни столиці України	○	●	○	○	●	●	○	
13	Фінансово-бюджетне забезпечення розвитку	●	○	●	●	●	○	●	●
14	Рівень життя населення, цифрова трансформація та перспективи	●	●	○		●	●	●	●

Контроль навчальних досягнень

Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
			Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість	Кількість одиниць	Максимальна кількість
1	Відвідування лекцій	1	4	4	3	3	3	3	4	4
2	Відвідування практичних занять	1	4	4	3	3	3	3	4	4
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	3	15	3	15	4	20
4	Робота на практичних заняттях	10	4	40	3	30	3	30	4	40
5	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом				**93**		**76**		**76**		**93**
Максимальна кількість балів:								**338**		
Розрахунок коефіцієнта:								**338 / 60 = 5,63**		
Іспит								40		
Разом								100		

Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Світовий феномен урбанізації			
1	Теоретичні аспекти досліджень урбанізаційних процесів	1	5
2	Місто як об’єкт дослідження урбаністики	2	5
3	Масштаби і тенденції урбанізації в сучасному світі	2	5
4	Особливості урбанізації в Україні	2	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Місто як соціально-економічна система			
5	Системний аналіз міста й урбанізованих систем	2	5
6	Найкрупніші форми міського розселення	2	5
7	Конкурентоспроможність міста як фактор розвитку	2	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Геоінформаційні системи в урбаністиці й просторовому плануванні			
8	Планування соціально-економічним та просторовим розвитком міст в Україні	1	5
9	Поняття ГІС. Функції та структура сучасних ГІС	2	5
10	Методика геоінформаційного просторового аналізу міста	2	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Урбанізаційні процеси в місті Київ: реалії та перспективи			
11	Функціонально-просторові зміни столиці України	2	5
12	Тенденції соціально-економічного розвитку	2	5
13	Фінансово-бюджетне забезпечення розвитку	2	5
14	Рівень життя населення, цифрова трансформація та перспективи розвитку міста	2	5
	Разом	26	70

Критерії оцінювання самостійної роботи студента:

5 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, демонструє навички самостійного пошуку необхідної інформації, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання питання. Немає помилок у відповідях на питання.

4 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання. Допущено 1 помилку у відповідях на питання.

3 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання. Допущено 2 помилки у відповідях на питання.

2 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання. Допущено 3 помилки у відповідях на питання.

1 бал – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання. Допущено 4 помилки у відповідях на питання.

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання практичних занять:

5-10 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, демонструє навички самостійного пошуку необхідної інформації, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання та ілюструє викладений матеріал власною створеною презентацією.

1-5 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання, немає супроводження відповіді власною створеною презентацією.

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль за результатами виконання контрольних (модульних) робіт передбачає оцінювання теоретичних знань та практичних умінь і навичок, які студент набув після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля з дисципліни. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в аудиторії.

Модульний контроль проводиться у формі контрольної роботи за кожним модулем. Контрольні (модульні) роботи включають тестування, відповіді на теоретичні питання, розв’язання практичних завдань та ситуацій.

Сума балів, накопичених студентом за виконання модульних контрольних робіт свідчить про ступінь оволодіння ним програмою навчальної дисципліни на конкретному етапі її вивчення.

Критерії оцінювання модульного контролю з дисципліни наступні:

20-25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, тестових та практичних завдань.

15-20 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

10-15 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

1-10 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

0 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Форми проведення та критерії оцінювання модульного контролю

Модулі	Теми дисципліни	Форма контролю	Максимальна сума балів
1	Теми 1, 2, 3, 4 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
2	Теми 5, 6, 7 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
3	Теми 8, 9, 10 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
4	Теми 11, 12, 13, 14 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів

Форми проведення та критерії оцінювання екзамену

Екзамен проводиться в університетській аудиторії у комбінованій формі (тестові завдання, теоретичні питання та практичні завдання) із використанням персональних комп'ютерів, якщо ситуація дозволяє проведення освітнього процесу офлайн. Якщо ж освітній процес проходить дистанційно, то екзамен проводиться онлайн в режимі відеоконференції засобами Google Meet.

Критерії оцінювання завдань за правильну відповідь: 1 бал – за тестове питання; 10 балів – за відповідь на теоретичне питання; 12 балів – за виконання практичного завдання.

Екзамен проводиться із суворим дотриманням принципів академічної доброчесності, що передбачає недопустимість списування, фальсифікацій та обману. При порушенні студент відсторонюється від подальшого проходження екзаменаційного тесту із підсумковою оцінкою Fx за дисципліну.

Підсумкова оцінка в балах (максимально 100 балів) за дисципліну є сумою результату поточного контролю за семестр (60 балів) та відповіді на екзамені (40 балів).

Орієнтовні питання до екзамену:

1. Визначення і сутність процесу урбанізації. Характерні ознаки сучасної урбанізації.
2. Поняття "урбаністична структура", "територіально-урбаністична структура". Субурбанізація, рурбанізація, деурбанізація.
3. Глобальність урбанізаційних процесів. Фази урбанізації. Характеристика стадій урбанізації.
4. Просторова структура і шляхи формування агломерацій.
5. Показники урбанізації та урбанізованості території. Поняття урбанізованого розселення.
6. Місто як інтегральний об'єкт дослідження урбаністики. Дефініції та функції міст.
7. Ознаки, за якими здійснюються схеми класифікації й типології міст.
8. Особливості світових урбанізаційних процесів на сучасному етапі розвитку суспільства
9. Кількісні зміни міського і сільського населення у світовому розрізі та за регіонами.
10. Критерії виділення міст. Властивості й фактори формування міст. Класифікація міст за людністю.
11. Формування агломераційних і надагломераційних утворень. Перспективи урбанізації
12. Особливості сучасних урбанізаційних процесів в Україні.
13. Тенденції розвитку міст у розвинутих країнах і країнах, що розвиваються, регіонально-диференційований розвиток урбанізаційних процесів.
14. Урбанізаційна структура України. Міські агломерації. Проблеми урбанізації в Україні.
15. Поняття урбанізованої системи. Властивості й принципи конструювання урбанізованих систем.
16. Ознаки міста як системи. Підсистеми міста.
17. Просторовий і функціональний феномен агломерації. Властивості агломерацій.
18. Етапи розвитку великих міських агломерацій. Критерії виділення меж агломерацій.
19. Управління агломераціями. Переваги і недоліки агломерацій.
20. Урбанізований район, зона. Формування мегалополісів у світі.
21. Конкурентоспроможність міста: поняття і основні передумови виникнення.
22. Маркетинг і брендинг міста.
23. Оцінювання конкурентоспроможності міста. Рейтинг конкурентоспроможності міст світу.
24. Теоретичні та нормативні засади просторового планування в Україні. Інструменти функціонально-просторового зонування.

25. Цифрові інструменти стратегічного та просторового планування.
26. Поняття геоінформаційних систем (ГІС) та їх роль у сучасній урбаністиці й просторовому плануванні. Основні компоненти та функціональні можливості ГІС.
27. Моделі подання просторових даних у ГІС (векторна та растрова моделі, їх порівняльна характеристика). Атрибутивні дані.
28. Відкриті міські дані, міські геопортали та їх використання для досліджень соціально-економічних процесів.
29. Методика геоінформаційного просторового аналізу (застосування цифрових моделей та 3D-моделювання у міському плануванні).
30. Геокодування, просторова прив'язка соціально-економічних даних та використання Big Data в моніторингу й прогнозуванні розвитку міст.
33. Динаміка та основні показники соціально-економічного розвитку міста Києва.
34. Інвестиційно-інноваційні чинники зростання міста Києва та його позиції у міжнародних рейтингах.
35. Фінансово-бюджетне забезпечення розвитку міста Києва в умовах віни (структура дохідної та видаткової частин бюджету).
36. Оцінка рівня життя населення Києва.
37. Реалізація «Київ Smart City», цифрові міські сервіси, електронне врядування та інтелектуальні транспортні системи.

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за шкалою ЄКТС	Кількість балів	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно
B	82-89	Дуже добре
C	75-81	Добре
D	69-74	Задовільно
E	60-68	Достатньо
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	0-34	Незадовільно з обов’язковим повторним проходженням курсу

Навчально-методична карта дисципліни

Разом: **120 год**., лекції – 28 год., практичні заняття – 28 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 26 год., підсумковий контроль – екзамен.

Модулі	Змістовний модуль 1				Змістовний модуль 2			Змістовний модуль 3			Змістовний модуль 4			
Назва модуля	Світовий феномен урбанізації				Місто як соціально-економічна система			Геоінформаційні системи в урбаністиці й просторовому плануванні			Урбанізаційні процеси в місті Київ: реалії та перспективи			
Теми лекцій	Теоретичні аспекти досліджень урбанізаційних процесів	Місто як об’єкт дослідження урбаністики	Масштаби і тенденції урбанізації в сучасному світі	Особливості урбанізації в Україні	Системний аналіз міста й урбанізованих систем	Найкрупніші форми міського розселення	Конкурентоспроможність міста як фактор розвитку	Планування соціально-економічним та просторовим розвитком міст в Україні	Поняття ГІС. Функції та структура сучасних ГІС	Методика геоінформаційного просторового аналізу міста	Функціонально-просторові зміни столиці України	Тенденції соціально-економічного розвитку	Фінансово-бюджетне забезпечення розвитку	Рівень життя населення , цифрова трансформація та перспективи розвитку міста
Теми практичних занять			Пр 1 Масштаби і тенденції урбанізації в сучасному світі Пр 2 Масштаби і тенденції урбанізації в сучасному світі	Пр 1 Особливості урбанізації в Україні Пр 2 Особливості урбанізації в Україні	Системний аналіз міста й урбанізованих систем	Найкрупніші форми міського розселення	Конкурентоспроможність міста як фактор розвитку	Планування соціально-економічним та просторовим розвитком міст в Україні	Поняття ГІС. Функції та структура сучасних ГІС	Методика геоінформаційного просторового аналізу міста	Функціонально-просторові зміни столиці України	Тенденції соціально-економічного розвитку	Фінансово-бюджетне забезпечення розвитку	Рівень життя населення , цифрова трансформація та перспективи розвитку міста
Самостійна робота	20				15			15			20			
Поточний контроль	МК - 25 балів				МК - 25 балів			МК - 25 балів			МК - 25 балів			
Максимальна кількість балів:	338													
Розрахунок коефіцієнта:	338 / 60 = 5,63													
Екзамен	40													
Разом	100													

Політика академічної доброчесності та використання інструментів штучного інтелекту

1. Нормативна основа. Освітній процес і оцінювання результатів навчання з дисципліни здійснюються з дотриманням вимог статті 42 Закону України «Про освіту», статті 16 Закону України «Про вищу освіту», Положення про академічну доброчесність Київського столичного університету імені Бориса Грінченка та Кодексу корпоративної культури Університету.

2. Робота здобувача. Усі види навчальної діяльності з дисципліни - відповіді на практичних заняттях, модульні контрольні роботи, розрахункові та аналітичні завдання, презентації, реферати, самостійна робота, підсумковий контроль - виконуються здобувачем **самостійно**. Використання чужих ідей, даних, розрахунків або тексту допускається лише за умови коректного посилання на джерело.

Здобувач має право користуватися будь-якими джерелами інформації та консультуватися з викладачем, одногрупниками й фахівцями. Обмеження стосується не доступу до інформації, а **привласнення чужого результату як власного**.

3. Порушеннями академічної доброчесності вважаються:

- **академічний плагіат** - оприлюднення результатів чужої наукової або навчальної праці як власних, а також відтворення тексту, розрахунків, таблиць, рисунків чи висновків з інших джерел без посилання;
- **самоплагіат** - повторне подання власної роботи, яку вже було зараховано з іншої дисципліни або в попередньому семестрі, без погодження з викладачем;
- **фабрикація** - вигадування даних, результатів розрахунків, джерел або посилань, яких не існує;
- **фальсифікація** - свідома зміна або модифікація вихідних даних чи результатів розрахунків;
- **списування** - виконання завдань контрольних заходів із використанням не дозволених джерел інформації або технічних засобів;
- **обман** - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної навчальної діяльності, зокрема здавання роботи, виконаної іншою особою;
- **хабарництво** та **необ'єктивне оцінювання** - у значеннях, визначених статтею 42 Закону України «Про освіту».

4. Перевірка робіт. Письмові роботи, що подаються на оцінювання у обсязі, достатньому для перевірки на плагіат (реферати, аналітичні записки, розрахунково-графічні та проєктні роботи), перевіряються на наявність текстових збігів у системі, яку використовує Університет. Рекомендований рівень оригінальності тексту - **не нижче 70 %**. З розрахунку оригінальності виключаються коректно оформлені цитати, бібліографічний опис, назви нормативно-правових актів, стандартні формулювання методик і формули.

Робота з рівнем оригінальності нижче встановленого повертається на доопрацювання. Повторне подання роботи з тим самим порушенням є підставою для виставлення нульової оцінки за відповідний вид роботи.

5. Використання інструментів штучного інтелекту. Генеративні інструменти штучного інтелекту (ChatGPT, Claude, Gemini, Copilot та аналогічні) є частиною сучасного професійного інструментарію економіста, і дисципліна не забороняє їх використання. Водночас застосовуються такі правила.

Дозволено без окремого погодження:

- пошук і попередній добір джерел за темою (з обов'язковою подальшою перевіркою кожного джерела за бібліотечним каталогом, офіційним вебсайтом видання або через сервіс doi.org);
- переклад іншомовних текстів;
- перевірка орфографії, граматики та стилістики власного тексту;
- пояснення незрозумілих понять, формул і методик;
- генерування ідей, планів і структури роботи;
- допомога у форматуванні таблиць, побудові діаграм і оформленні візуалізацій;
- генерування навчальних прикладів і запитань для самоперевірки.

Не дозволено:

- подання згенерованого тексту як власного - зокрема аналітичної частини, інтерпретації результатів, висновків і пропозицій;
- виконання розрахунків без розуміння їх методики, коли здобувач не може самостійно пояснити хід і результат обчислення;
- генерування вихідних даних, статистичних показників або емпіричних результатів;
- використання будь-яких зовнішніх інструментів під час аудиторних контрольних заходів і підсумкового контролю, якщо викладач прямо не дозволив їх застосування;
- **подання посилань на джерела, згенеровані або запропоновані інструментом штучного інтелекту, без перевірки їх реального існування.** Наявність у роботі неіснуючого джерела кваліфікується як фабрикація (п. 3), незалежно від того, чи здобувач діяв свідомо.

Обов'язок декларування. Якщо генеративні інструменти застосовувалися при підготовці роботи, здобувач зазначає це в примітці наприкінці роботи за формою: назва інструменту, мета використання, обсяг застосування. Наприклад: *«При підготовці роботи використано ChatGPT для попереднього пошуку джерел за темою розділу 2 та перевірки стилістики тексту. Усі джерела перевірено за бібліотечними каталогами. Розрахунки, аналіз та висновки виконано автором самостійно»*.

Декларування використання не знижує оцінку. Приховане використання за наявності ознак генерованого тексту розглядається як обман (п. 3).

Ключовий критерій. Незалежно від застосованих інструментів, здобувач має бути здатним пояснити на вимогу викладача походження кожного наведеного числа, логіку кожного розрахунку і зміст кожного твердження у власній роботі. Нездатність це зробити є самостійною підставою для зниження оцінки за відповідний вид роботи.

6. Наслідки порушення. За встановленим фактом порушення академічної доброчесності викладач може: повторно оцінити роботу; повернути роботу на

доопрацювання; виставити нульову оцінку за відповідний вид роботи; призначити повторне проходження оцінювання. У разі повторних або систематичних порушень питання виноситься на розгляд кафедри в порядку, визначеному Положенням про академічну доброчесність Університету.

7. Права здобувача. Здобувач має право: бути поінформованим про правила академічної доброчесності до початку вивчення дисципліни; ознайомитися з результатами перевірки власної роботи; надати пояснення щодо виявлених збігів; оскаржити рішення викладача в порядку, визначеному Положенням про академічну доброчесність Університету.

Рекомендовані джерела

Основна (базова)

1. Горковчук Ю.В., Кінь Д.О. Геопросторовий аналіз [Електронний ресурс]: конспект лекцій. Київ: КНУБА, 2024. 49 с. Режим доступу: https://repositary.knuba.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f0666409-eba9-493b-b438-2fced7a073d6/content

2. Гудзеляк І. Геоурбаністика і система розселення: навчально-методичний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2026. 65 с. Режим доступу: https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/Hudzeliak_Heourbanistyka-i-systemy-rozselennia_navch-metod-posibnyk_2026.pdf

3. Довідник з відбудови міст. К.: Урбанина, 2023. 400 с. Режим доступу: https://www.urbanyna.com/dovidnyk-z-vidbudovy-mist

4. Інституційні проблеми та виклики функціонування агломерацій в Україні: наукова доповідь / НАН України, ДУ "Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долішнього НАН України", наук. редактор М.І. Мельник. Львів, 2025. 75 с. Режим доступу: https://ird.gov.ua/irdp/p20250031.pdf

5. Мороз Є. Актуальні дослідження сучасних міських процесів: навч. посіб. К., 2023. 142 с. Режим доступу: https://sociology.knu.ua/sites/default/files/library/elopen/moroz_navchalnyy_posibnyk.pdf

6. Поморцева О.Є. Тривимірне моделювання об’єктів та інфраструктури міст в геоінформаційних системах : підручник / О.Є. Поморцева; Харків. нац. ун-т міськ. гос-ва ім. О.М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2022. 240 с. Режим доступу: https://eprints.kname.edu.ua/63180/1/2022%204%D0%9F%20%D0%BF%D0%B5%D1%87%203%D0%20%D0%BC%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BB%D1%8E%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%81%20%D0%BD%D0%BE%D0%B2.%20%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%97%D0%B0%D0%BC.pdf

7. Пугач С., Фесюк В., Радзій В. Просторовий аналіз засобами QGIS: методичні рекомендації до практичних занять. Ч. 2. Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2025. 27 с. Режим доступу: https://evnuir.vnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/28e7b9d1-28e9-4223-9d00-17548c820b32/content

8. Сталий розвиток міст і регіонів ЄС: кращі практики для України: навчальний посібник / Мартиненко В.В., Скорик М.О., Корж М.А. Соколова О.М., Коляда Т.А., Джадалла О.І.; за заг. ред. В.В. Мартиненко. - Ірпінь: Державний податковий університет, 2025. - 352 с. Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/390335532_STALIJ_ROZVITOK_MIST_I_REGIONIV_ES_KRASI_PRAKTIKI_DLA_UKRAINI_Navcalnij_posibnik

Додаткова

1. Андрієнко А.О. Упровадження концепції «Smart City» в управління великими містами України: монографія. Вінниця, Україна: ГО «Європейська наукова платформа», 2023. 196 с. Режим доступу: https://ir.nmu.org.ua/items/73f9ef60-556e-4171-8cdf-f88400a27fb7

2. Захарова О.В., Бабич І.В. (2024) Європейський досвід переходу до технологій "розумних міст" в умовах інформаційної економіки. *Розвиток міста*. Вип. 2 (02). 130-135. Режим доступу: https://journals.ndirom.kyiv.ua/index.php/city-development/article/view/75/74

3. Зубик А.І. ГІС в урбаністиці та просторовому плануванні: навчально-методичний посібник для аудиторної та самостійної роботи студентів з курсу "Використання ГІС в урбаністиці та просторовому плануванні". Львів, 2021. 580 с. Режим доступу: https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/03/Zubyk-HIS-v-urbanistytsi-ta-prostorovomu-planuvanni-book.pdf

4. Мельник Л.Г. Економіка розвитку: підручник. Суми: Університетська книга, 2025. 416 с. Режим доступу: https://econ.biem.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2026/04/Melnyk_Development_-Economics_handbook_2025_ua.pdf

5. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Просторове планування» (для здобувачів вищої освіти спеціальності G 19 Будівництво та цивільна інженерія) / Уклад.: Н.І. Білошицька, Г.О. Татарченко, М.В. Білошицький. Київ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2026. 85 с. Режим доступу: https://dspace.snu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3718b807-1415-4e70-8e9b-50ee46dcdff7/content

6. Печененко О.В. (2024) Фактори просторової організації сталих функціональних елементів у зоні впливу великого міста. *Просторовий розвиток*. № 17. 113-124. Режим доступу: https://spd.knuba.edu.ua/article/view/367751/352857

7. Плешкановська А. М. Комплексна реконструкція міста: моделі та методи : монографія / А.М. Плешкановська ; рец.: М.М. Дьомін, М.М. Габрель, Г.О. Осиченко ; Ін-т урбаністики. Київ : Франко Пак, 2024. 328 с. Режим доступу: https://dspace.uzhnu.edu.ua/items/b8010f99-7679-43f8-9d11-e15b6825d65a

8. Стратегії розвитку соціально-економічних систем. Курс лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для здобувачів ступеня магістра за освітньою програмою «Економіка і бізнес» спец. 051 «Економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: С. О. Тульчинська. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 139 с. Режим доступу: https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/71057f66-df86-423a-a25c-da059eef0b7e/content

9. Урбаністика і бізнес-адміністрування: когерентний розвиток в умовах діджиталізованої економіки: колективна монографія. Львів: Видавець ФОП Кошовий Б.-П.О., 2025. 161 с. Режим доступу: https://www.pbpk.com.ua/wp-content/uploads/2025/03/monpnu1.pdf

10. Ушенко Н.В., Швець П.А. Якість життя населення Київської агломерації під час війни: вплив економічних та соціальних факторів. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2025. №3(17): 451-467. Режим доступу: https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/570/433 DOI: http://doi.org/10.32750/2025-0340

11. Ушенко Н.В., Швець П.А. Інституційні трансформації соціально-трудових відносин під впливом цифровізації. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2025. 4(18): 655-667. Режим доступу: https://doi.org/10.32750/2025-0455

12. Швець П., & Жукова Ю. (2026). Урбанізація та нерівність населення за доходами в Україні. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*, *3*(21): 143-155. Режим доступу: https://doi.org/10.32750/2026-0311

13. Швець П. Вплив нерівних можливостей розвитку соціального капіталу на конкурентоспроможність працівників на ринку праці України. *Наукова спадщина Михайла Туган-Барановського як концептуальне підґрунтя суспільного розвитку*: збірник наукових праць / редкол., гол. ред. д.е.н., проф. Н.А. Супрун. К., ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України», 2025. 358-362. Режим доступу: https://drive.google.com/file/d/1Zh2NMCaqqEZsxVthwoUJRJdJMFZ9f2d4/view

14. Швець П.А. Інституційні засади розвитку професійної освіти як фактор формування конкурентоспроможної робочої сили в Україні. *Управління інноваційним розвитком соціально-економічних систем*: колективна монографія / під заг. ред. д.е.н., проф. Храпкіної В.В., к.е.н., доц. Пічик К.В. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». 2024. 548-557. Режим доступу: https://ekmair.ukma.edu.ua/items/4db69966-d9c7-42ee-ad34-12fde279afff

15. Шебек, Н., & Майєр, В. (2025). Технології геоінформаційного моделювання просторових об'єктів. *Містобудування та територіальне планування*, (89), 286-301. Режим доступу: https://doi.org/10.32347/2076-815x.2025.89.286-301

Інформаційні джерела:

1. Асоціації міст України. Режим доступу: http://auc.org.ua/bill

2. Київська міська державна адміністрація. Режим доступу: https://kyivcity.gov.ua

3. Державна служба статистики України. Режим доступу: http://www.stat.gov.ua

4. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади в Україні. Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control

5. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua

6. Національна парламентська бібліотека України. Режим доступу: http://nplu.org

8. Стратегія розвитку міста Києва до 2027 року. Рішення від 05.12.2024 № 414/10222 Режим доступу: https://ips.ligazakon.net/document/MR24411A

9. Огляд ринку розумних міст Європи. Режим доступу: https://fiberroad.com/uk/resources/articles/european-smart-cities-market-overview/

10. ЕНК «Урбаністика» (URL: https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=28212